

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period

30. decembar 2017. - 5. januar 2018. godine

Bilten broj 1/2018

Pod lupom.....	2
Prihodi od turizma i novogodišnje javne nabavke	2
Javna rasprava i oštre kritike nacрта Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.....	3
Šta je primetila, a šta nije, Evropska komisija	3
Preporuke u vezi sa državnim stanogradnjom	4
Kakvi su stvarni rezultati sprovođenja Akcionog plana	6
Inicijative i analize.....	7
Kako se biraju muzičari za javne manifestacije u Beogradu	7
Mediji	9
Lažna obećanja o raskidu ugovora za jelku?	9

Pod lupom

Prihodi od turizma i novogodišnje javne nabavke

5. januar 2018.

[Izjava](#) gradskog menadžera Beograda, Gorana Vesića o tome da je glavni grad za proslavu posetilo čak 130.000 turista i da će grad zaraditi od tih poseta oko 30 miliona evra, neminovno navodi na pomisao da je reč o pokušaju da se opravdaju očigledno preterani izdaci na novogodišnje ukrase, o čemu se mnogo pisalo u poslednjim danima 2017.

To bi bilo u redu, kada bi zaista postojao neki pokazatelj da turisti dolaze na proslavu nove godine u Beograd zbog toga što je grad ukrašen ili zbog organizovanog dočeka na trgovima. U stvari, bilo bi dobro kada bi postojao bilo koji dokument iz kojeg bi se moglo videti da su broj turista i njihova potrošnja zaista onoliki kolikim ih predstavljaju čelnici grada. Međutim, dokumenata nema ni sada, kao što ih nije bilo ni nakon ranijih sličnih izjava.

Prema najnovijoj izjavi ispada da grad prihoduje oko 240 evra od turiste u proseku. Ne zna se šta je sve menadžer uračunao u ove prihode. Tu je sigurno uračunata boravišna taksa, koju bi trebalo da plaća većina turista. Međutim, sa plaćenih 155 dinara po noćenju, prihodi grada od "130.000 turista" bi mogli da pokriju tek 2-3 % Vesićeve procene prihoda Grada.

Beograd može da prihoduje i od potrošnje turista. Ako njihova potrošnja bude veća, onda će biti više posla za firme u gradu, pa će porasti broj zaposlenih ili visina zarada postojećih (na osnovu prekovremenog rada).

Tako će porasti i ukupno prikupljena sredstva od poreza na zarade, od kojih deo ostaje gradu. Udeo poreza na zarade u bruto plati varira između 4-5% kod najnižih zarada do 12% kod onih najviših. Gradu Beogradu od toga ostaje 2/3 za sve radnike koji u BG imaju prijavljeno prebivalište. To znači da bi tek oko 5% plaćenih bruto zarada (onih koje ne bi bile ostvarene da nije bilo navale turista) moglo da se slije direktno u gradski budžet.

Da bi prihod Beograda po ovom osnovu bio 30 miliona evra, trebalo bi da poslodavci za plate, doprinose i poreze dodatno zaposlenih turističkih radnika isplate čak 600 miliona evra. Ako bi ovo bile mesečne zarade, to bi značilo da je u Beogradu bilo angažovano bar pet puta više turističkih radnika nego samih turista.

Ako bi se nova radna snaga angažovana za potrebe turista računala samo na period pred samu novu godinu onda bi ova armija turističkih radnika nadmašila broj stanovnika Beograda.

Ako bi se pretpostavilo da je gradski menadžer u stvari govorio o ukupnim prihodima od turista, bilo da se oni slivaju u republički ili gradski budžet, mogla bi se meriti njihova potrošnja i prihodi koje država (ne grad) ostvaruju od PDV-a. Da bi država ubrala 30 miliona evra ovog poreza, ukupan registrovan promet dobara i usluga morao bi da bude 150 miliona evra. To znači da bi svaki od procenjenih turista morao da potroši oko 1200 evra za vreme boravka u Beogradu.

Vesić je slične paušalne procene iznosio i pre tri godine, nazvavši ih "izveštaj o troškovima i prihodima za doček nove godine". Tada je tvrdio da turista dnevno troši 400 evra i da u Beogradu ostaje "u proseku dva do tri dana". Tada je saopšteno da je celokupan prihod od turista "nekoliko desetina miliona evra" a prihod grada nije procenjivan.

Umesto u paušalnim izjavama, pravo mesto da se pokaže koliki je prihod grad planirao po ovom osnovu i koliki prihod je na kraju ostvaren jeste detaljno obrazloženje u predlogu budžeta i završnom računu budžeta Grada, razvrstano po osnovu prihoda i uz navođenje izvora podataka.

Javna rasprava i oštre kritike nacrtu Zakona o zaštiti podataka o ličnosti

5. januar 2018.

Veoma važan zakon o zaštiti podataka o ličnosti će biti izmenjen. Ministarstvo pravde je postavilo ovaj [nacrt na javnu raspravu](#), koja je otvorena do 15. januara. Detaljne i veoma oštre kritike ovog nacrtu [izneo je Poverenik](#) za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, koji je nadležan za nadzor nad sprovođenjem ovog zakona.

Transparentnost Srbija se nije bavila materijom zaštite podataka o ličnosti, osim u situacijama kada zaštita tog prava može predstavljati razlog za uskraćivanje prava na pristup informacijama. U tom smislu, nacrt zakona sadrži jednu odredbu (član 89), čiji željeni efekti nisu navedeni u obrazloženju Nacrta, dok se, prema mišljenju Poverenika, uvodi dodatno ograničavanje prava na pristup informacijama.

Smatramo da bi ova bojazan mogla biti opravdana. Naime, u članu 89. Nacrta se navodi da se pri odlučivanju o tome da li će biti omogućen pristup podacima o ličnosti moraju sagledavati norme oba zakona. S druge strane, Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja već sadrži merila na osnovu kojih se može očuvati primereni nivo zaštite podataka o ličnosti kada se takvi podaci nalaze u posedu organa vlasti i kada ih neko traži. Zbog toga smatramo da je ta norma, ako ne štetna, a ono u najmanju ruku suvišna.

Šta je primetila, a šta nije, Evropska komisija

3. januar 2018.

U dokumentu Evropske komisije „Non-paper“ o trenutnom stanju u poglavljima 23 i 24 za Srbiju, navodi se da je

"odloženo proširenje nadležnosti Koordinacionog tela za sprovođenje Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije tako da njegov rad takođe obuhvati i sprovođenje pomenutog posebnog dela Akcionog plana za Poglavlje 23.

Stoga, sastanci na nivou premijera ili na ministarskom nivou radi koordinisanja njihovog sprovođenja se ne održavaju".

TS smatra da je veoma zanimljivo da Evropska komisija u prvi plan, kada je reč o borbi protiv korupcije, ističe kao problem to što nije proširena nadležnost Koordinacionog tela (Vlade). Naime, ovo Koordinaciono telo od samog početka nije imalo jasno postavljene nadležnosti, a one koje su bile zapisane su bile sporne zbog uloge drugih državnih organa, koji nisu deo izvršne vlasti. Ono nije rešavalo ni probleme koji su u potpunosti nastali u okviru Vlade i organa državne uprave, čak ni kada mu je na čelu bio predsednik Vlade i najmoćniji politički funkcioner u zemlji. Zbog toga je iluzorno očekivati da bi dodavanje novih nadležnosti tom telu bilo šta moglo da reši.

U dokumentu se dalje ukazuje da je, "što se tiče nadzora, došlo do kašnjenja u izmenama Poslovnika Vlade na osnovu kojih bi se izveštaji Saveta za borbu protiv korupcije obavezno razmatrali u roku od tri meseca od njihovog podnošenja, a kasni se i sa uvođenjem obaveze Vlade u pogledu načina na koji će ti izveštaji kroz predlog zaključka biti doneseni na sednici Narodne skupštine".

Evropska komisija očitó posmatra pitanje razmatranja izveštaja Saveta za borbu protiv korupcije ozbiljnije nego Vlada koja je Savet osnovala i koja bi od njegovog rada trebalo da ima najviše koristi. To se ogleda u pomenutom neusvajanju procedura koje bi obezbedile razmatranje izveštaja ovog tela.

Evropska komisija konstatuje i da se Kasni sa "sprovođenjem kampanja za dalje podsticanje učešća građana u borbi protiv korupcije, uprkos tome što je radna grupa formirana 2014.

Potrebno je osnaženo civilno društvo, jače institucionalno vlasništvo, koordinacija i nadzor, praćeno političkim rukovodstvom na visokom nivou kako bi se postigli opipljivi rezultati".

Nejasno je o kojoj se kampanji za učešće građana u borbi protiv korupcije govori, a ako je neka radna grupa bila formirana još 2014, veoma je upitno da li bi ona i dalje mogla biti reprezentativna. Kako god bilo, Transparentnost Srbija smatra da postoje mnogo bitnije stvari od organizovanja kampanje, kako bi građani učestvovali više u borbi protiv korupcije. Najubedljivije bi bilo da istražni organi ispituju sve one slućajeve koji su prijavljeni ili su podaci o mogućoj korupciji objavljeni u medijima.

Detaljniju analizu ovog dokumenta možete preuzeti [sa našeg sajta](#).

Preporuke u vezi sa državnom stanogradnjom

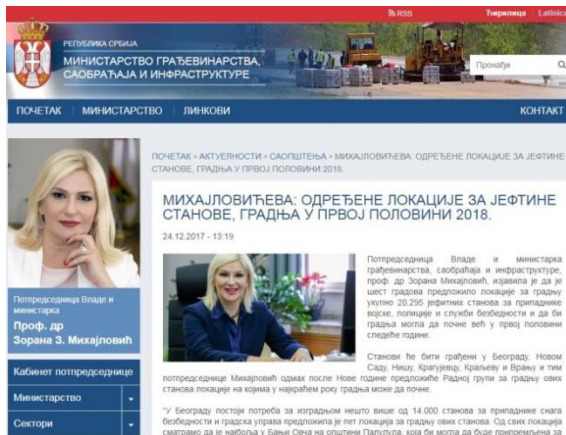
2. januar 2018.

Transparentnost Srbija uputila je ministarki građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture Zorani Mihajlović inicijativu u vezi sa najavljenom državnom stanogradnjom.

Reć je o najavi izgradnje „jeftinih stanova“ za zaposlene u vojsci i policiji, u šest gradova Srbije, koja će, kako je objavljeno u medijima, biti realizovana na osnovu posebnog zakona (tzv. „leks specijalis“).

U samom tekstu se s pravom povlaće paralele sa zakonom koji je predložila Vlada Mirka Cvetkovića pre sedam godina - Zakonom o podsticanju građevinske industrije Republike Srbije u uslovima ekonomske krize.

Kaže se dalje u tekstu da je taj zakon bio donet sa ograničenim rokom trajanja, da je usvojen jula 2010, i da je na osnovu tog zakona odobreno više od 300 projekata, među kojima je i izgradnja stanova na prostoru bivše kasarne „4. juli“ (naselje „Stepa Stepanović“) u Beogradu.

U tekstu se, međutim, ne govori o nekim važnim stvarima na koje smo ukazali ministarki kako ne bie ponovila greške prethodnika:

1. Donošenje zakona koji se primenjuju samo na jednu situaciju ili jedan projekat (što se pogrešno naziva „leks specijalis“), nikada nije dobro sa stanovišta vladavine prava i jedinstva pravnog poretka.

Ukoliko predlagač takvih zakonskih rešenja smatra da opšta rešenja nisu odgovarajuća, onda treba da osmisli norme koje bi mogle biti primenjene na neograničeni broj slučajeva. Na primer, ukoliko ste mišljenja da bi za državnu stanogradnju trebalo da važe neke posebne procedure, onda bi te procedure trebalo propisati unutar Zakona o javnim nabavkama.

2. Zakon o podsticanju građevinske industrije Republike Srbije u uslovima ekonomske krize je ozbiljno narušio sistem javnih nabavki, tako što je predvideo sprovođenje

pregovaračkog postupka i ograničio konkurenciju. Podsećamo da je donošenje Zakona o javnim nabavkama s kraja 2012, jedan od najvažnijih antikorupcijskih poteza koji su aktuelne vlasti u Srbiji preduzele na normativnom planu i da je unapređenje sistema javnih nabavki koji će biti zasnovan na slobodnom tržišnom nadmetanju jedno od najvažnijih pitanja evropskih integracija Srbije (koje se tretira i u okviru poglavlja 5, 23, 24, 32).

3. Pomenuti zakon iz 2010. godine je bio u suprotnosti sa sporazumima koje je Srbija zaključila sa drugim državama, i to CEFTA sporazumom i Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, koji je Republika Srbija u to doba jednostrano primenjivala. Međutim, Ustavni sud nije prihvatio inicijativu za ocenu ustavnosti i zakonitosti ovog zakona, obrazloživši svoju odluku ekonomskim, umesto pravnim razlozima.

4. Zakon o podsticanju građevinske industrije Republike Srbije u uslovima ekonomske krize je podsticao izgradnju objekata čija opravdanost, ili makar prioritarnost je upitna. S druge strane, nesporno je da je u mnogim slučajevima izgradnja i promocija bila u funkciji predizborne kampanje za izbore koji su održani u proleće 2012.

5. Građanima Srbije nisu predočene informacije o tome kakve su obaveze države prema pripadnicima vojske, policije i drugih službi u vezi sa rešavanjem stambenih pitanja, koja su alternativna rešenja razmatrana za rešavanje tog problema, i na osnovu čega je zaključeno da je upravo državna stanogradnja najbolja.

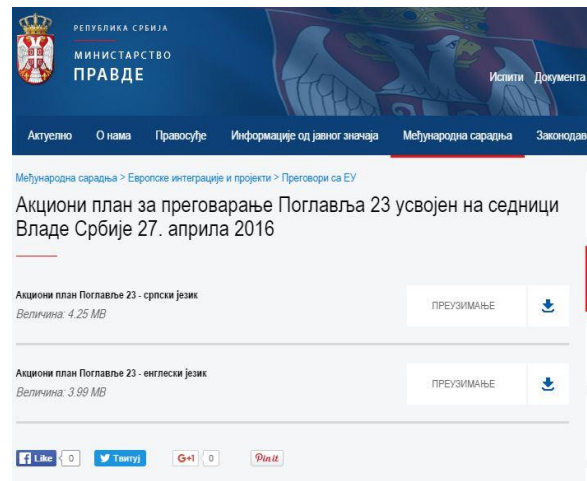
Iz svih navedenih razloga predložili smo ministarki da:

1. građanima predoči podatke o obavezama države u vezi sa rešavanjem stambenog pitanja pripadnika vojske i policije i razmatranjem raznih mogućnosti da se ti problemi reše;
2. prilikom rešavanja ovog problema ne učini ništa što bi narušilo jedinstvo uređenja sistema javnih nabavki, a pogotovo ne odredaba Zakona o javnim nabavkama koje se odnose na konkurenciju, transparentnost i zaštitu prava učesnika u postupku.

Kakvi su stvarni rezultati sprovođenja Akcionog plana

30. decembar 2017.

Ma koliko bili loši slučajevi kada Akcioni plan za Poglavlje 23 nije ostvaren, kada nema informacija o učinjenom ili kada postoje nejasnoće oko efekata, još je lošije kada se sve uradi onako kako je bilo planirano, ali nema željenih promena u praksi. Na primer, sve tri planirane aktivnosti koje se odnose na zaštitu uzbunjivača se vode kao ispunjene u potpunosti – donet je program treninga, sprovedena kampanja i na sajtu Ministarstva je objavljen izveštaj o sprovođenju Zakona. Međutim, niti su treninzi obezbedili da svi koji imaju prava i obaveze na osnovu ovog zakona budu upoznati sa njima, niti je kampanja ohrabrila značajno veći broj građana da prijavljuju korupciju i druge nezakonite radnje, niti je objavljeni izveštaj obuhvatio primenu svih odredaba Zakona.

Budući da u 2018. Srbiju i EU očekuje revizija Akcionog plana, neophodno je da se ta prilika iskoristi za ozbiljno razmatranje efekata dosadašnjih aktivnosti u odnosu na problem koji treba da se reši. Ukoliko se ta prilika propusti, možemo lako doći u situaciju da se problemi rešavaju tek na samom kraju procesa EU integracija, ili da se zbog nerešenih problema korupcije odloži i samo pridruživanje. Još veća šteta po građane Srbije bi bila da nam EU, zarad nekih spoljnopolitičkih razloga „pogleda kroz prste“ kad je reč o korupciji, jer bismo tako izgubili jedinstvenu priliku da se kroz kombinaciju spoljnog i unutrašnjeg pritiska i podrške borbi protiv korupcije načini krupan korak unapred.

(Iz [teksta](#) Nemanje Nenadića "Evropske integracije i borba protiv korupcije u Srbiji", objavljenog u broju [5/2017 Evropskih sveski](#).)

Inicijative i analize

Kako se biraju muzičari za javne manifestacije u Beogradu

3. januar 2018.

Transparentnost Srbija uputila je gradskoj ustanovi Centar beogradskih festivala i Upravi za javne nabavke inicijativu u vezi sa unapređenjem ekonomičnosti, transparentnosti i konkurencije prilikom sprovođenja postupaka javne nabavke muzičkih i drugih izvođača.

Ova ustanova, naime, organizuje koncerte i javne manifestacije u Beogradu, kao što je doček nove godine.

Analizirajući postupak javne nabavke „Usluge iz oblasti kulture za potrebe realizacije glavnog programa Gradskog dočeka Nove 2018 godine 'Beogradska zima 3- Moja zima'“, koju je sproveo naručilac CEBEF, uočili smo određene nejasnoće i nelogičnosti.

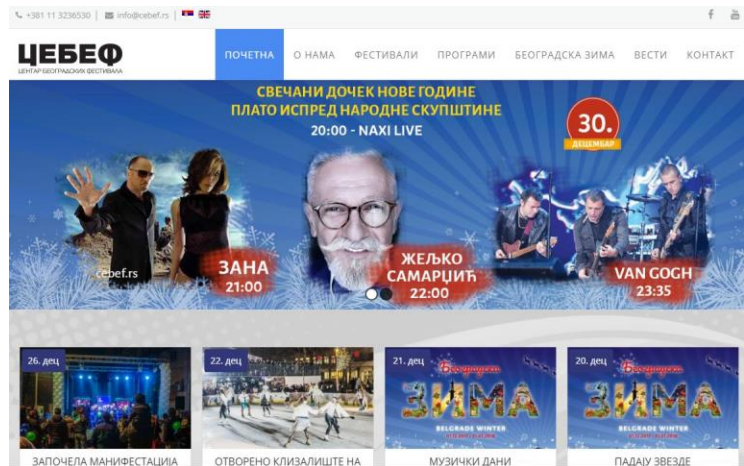
Naime, u ovom i sličnim postupcima primenjeni postupak javne nabavke postao je puka forma kojom naručilac zapravo direktno ugovara sa pravnim i fizičkim licima za koje želi da nastupe na određenim događajima i u ozbiljnoj meri su ugroženi gotovo svi principi na kojima počiva sistem javnih nabavki u Republici Srbiji.

Ključnim nedostatkom smatramo odsustvo informacije o tome da li su i u kojoj meri krajnji korisnici učestvovali u izboru umetnika, te na primer, da li je naručilac pokušao na određeni način da sazna koji su to umetnici kojebi građani voleli da vide u Novogodišnjoj noći i koliko su spremni za to da izdvoje zajedničkog budžetskog novca?

Iz predmetne dokumentacije na Portalu javnih nabavki ne može da se uoči:

- na osnovu kojih parametara su odabrani zahtevani izvođači u odnosu na neke druge,
- na osnovu kojih elemenata pregovaranja su postignute ugovorene cene i
- na osnovu kojih odredbi iz Zakona o javnim nabavkama je naručilac kao primeren odredio rok od 1 dana za dostavljanje ponuda.

Najpre nije jasno po kom osnovu je naručilac izabrao izvođače. Iz dokumentacije i postupanja ne možemo da vidimo da li je naručilac doneo odluku bez sprovedenog odabira između drugih ponuđača, te da li je uopšte sprovodio analizu tržišta i izbor između više „kandidata“ izvođača?

Ukoliko su izvođači odabrani bez analize potreba korisnika tržišta pružalaca usluga, bez mišljenja stručne komisije i slično, već isključivo direktnim dogovorima, smatramo da je odluka bila doneta uz preteranu primenu diskrecionih ovlašćenja, uz moguću štetu po javni interes. Bez dokumenata u kojima se jasno vidi koji je način izbora izvođača, možemo samo da pretpostavimo moguće puteve odabira.

Iz navedenih razloga, a kako bi se u budućnosti predupredili netransparentni i nejasni postupci kakav je bio ovaj, predlažemo najpre da naručilac uvede i primeni minimalne uslove za učešće u izboru izvođača koji bi nastupali na poziv ustanova i institucija u programima organizovanih iz javnih sredstava.

Takođe, određeni kriterijumi bi mogli da podignu konkurenciju i smanje troškove, a naručilac bi mogao da napravi određene uštede, s obzirom na to da bi u nekoj vrsti takmičenja ponude svakaako bile niže od dogovorenih.

Tako na primer, predlažemo da naručilac:

- razmotri i primeni uslove za učešće na ovakvim priredbama koje bi postavio u minimalnim zahtevima (na primer uslove koji se tiču kvalifikacije za učešće u događajima sličnog tipa, npr. učešće na sličnom događaju u nekoj drugoj zemlji, učešće na poznatim međunarodnim i domaćim festivalima, dobijene nagrade, organizacija koncerata na kojima je prisustvovao broj građana koji se očekuje u Novogodišnjoj noći na beogradskim trgovima, i tako dalje. Sa druge strane, mogao bi se postaviti i uslov poslovnog kapaciteta, gde se od ponuđača zahteva da dokaže posedovanje određenih referenci, npr. koncerata koji su plaćeni u istoj ili većoj vrednosti,

- alternativno, naručilac bi mogao da uvede i primeni određene kriterijume na osnovu kojih bi vrednovao ponude izvođača koji ulaze u užu krug onih koji bi mogli da nastupe na događaju ovog tipa (kvalitet izvođača, mišljenje stručnih lica, odgovarajuće predstavljanje Srbije i onoga što grad predstavlja i poruku koju želi da pošalje time što poziva određene umetnike na priredbe koje organizuje).

Na ovaj način bi se sredstva iz budžetske kase trošila mnogo jasnije, a u sistemu javnih nabavki bise povećala ekonomičnost, jednakost i konkurencija.

S obzirom na to da je Naručilac od Uprave za javne nabavke dobio pozitivno mišljenje u vezi sa sprovođenjem pregovaračkog postupka, da je predmetni postupak javne nabavke okončan, ugovori sa izvođačima potpisani, smatramo da bi Naručilac i Uprava za javne nabavke trebalo da razmotre načine detaljnijeg utvrđivanja uslova za angažovanje i kriterijuma za odabir izvođača u priredbama kakva je ova i da u skladu sa svojim nadležnostima i mogućnostima, utvrde opšta (Uprava za javne nabavke) ili interna (CEBEF ili Grad Beograd) pravila izbora i pregovora za učešće izvođača u ovakvim ili sličnim postupcima.

Mediji

Lažna obećanja o raskidu ugovora za jelku?

Danas, A. Popović, 6. januar 2018.

Uprkos najavama gradonačelnika Beograda Siniše Malog da će sa firmom „Kip lajt“ raskinuti ugovor o nabavci basnoslovno skupe novogodišnje jelke od 83.000 evra, Gradska uprava ćuti o tome dali jeto zaista i urađeno. Osim toga, nejasno je i da li je ugovor za nabavku plastične jelke saukrasima uopšte i zaključen ili ga samo gradska vlast skriva, kršeći pritom Zakon o javnim nabavkama.

Naime, na portalu javnih nabavki nemaobaveštenjao zaključenom ugovoru, koje je uprava Grada u obavezi da objavi po Zakonu o javnim nabavkama, ali je zato objavljena odluka o dodeli ugovora - firmi „Kip lajt“, sa kojom Grad već tradicionalno saraduje u sumnjivim javnim nabavkama novogodišnje ukrašavanje prestonice.

Ovaj propust gradske vlasti bio je predmet interesovanja i organizacije Transparentnost Srbija, koja je uputila inicijativu za nadzor nad tenderom upravi za javne nabavke. Nemanja Nenadić iz Transparentnosti objašnjava za Danas da su informacije koje su javno dostupne i izjave gradonačelnika - oprečne, što čini ovaj posao dodatno sumnjivim. - Na osnovu informacija koje je Grad objavio može se zaključiti da Sekretarijat za vanredne situacije, koji je jelku naručio, zapravo i nije potpisao ugovor sa firmom „Kip lajt“, ali iz izjave Siniše Malog razumeli smo da je ugovor potpisan i da će biti uskoro raskinut. Ako je ugovor potpisan a to nije objavljeno, onda je zakon prekršen, upozorava Nenadić.

Ipak, iz kabineta Siniše Malog, kao ni iz informativne službe gradske uprave, nisu nam odgovorili da li je gradonačelnik prećutao istinu ili se ugovor „samo“ krije od javnosti.

Na pozive Danasa nije se javljao niko ni u Sekretarijatu za poslove odbrane, vanredne situacije i komunikaciju sa građanima koji je sproveo tender, odnosno kabinetu sekretara Darka Glavaša.

Da za ovu gradsku vlast nije neuobičajeno da ne odgovara na pitanja, smatra Balša Božović, odbornik Demokratske stranke u Skupštini Beograda, ističući da su sva objašnjenja i obećanja koja smo do sada čuli u vezi s jelkom bila lažna, konfuzna, pa ni ne iznenađuje ako tako bude i sa raskidom ugovora. - Jelka je paradigma kako Vesić i Mali vode grad u Vučićevo ime. Jedan kaže da se na tenderu pojavilo više ponuđača, a onda ovaj drugi to demantuje. Jedan kaže da je skupa, a onda drugi da nije. Toliko krađu i toliko ih nije briga da se gube u svojim lažima. Ugovor očigledno i ne postoji, već se sve u ovom gradu radi mimo zakona. Ponašaju se kao da će vladati još hiljadu godina pa ih nije briga ni da papirološki pokriju svaku korupciju koju naprave, ističe Božović.

